

Opinnäytetyö AMK

Musiikin koulutusohjelma

MUSIIKKIPEDAGOGI (Laulupedagogiikka)

2015

Laura Ruusumaa

KOE-ESIINTYMISTILANTEET

– laulajan hakeutuminen musiikkiteatteriin ja oopperaan

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma | MUSIIKKIPEDAGOGI (Laulopedagogiikka)

2015 | 38

Soili Lehtinen

Laura Ruusumaa

KOE-ESIINTYMISTILANTEET

Käsittelen kirjallisessa opinnäytetyössäni musiikkiteatterin koe-esiintymisprosessia kokonaisuutena teatterin koe-esiintymisilmoitusten löytämisestä ja työhakemuksen lähettämisestä koelaulutilaisuuden loppuun asti. Opinnäytetyöni pääpaino on (enemmän) musikaalien koe-esiintymisissä, mutta käyn läpi myös oopperoiden koelauluja ja käsittelen näiden kahden välisiä eroja. Tarkastelen musiikkiteatterin koe-esiintymisiä laulajan näkökulmasta ja esiin tuomani ohjeet käsittelevät nimenomaan produktioita, joissa laulutaito on pääosassa.

Jäsentelen ja kokoan omia kokemuksiani sekä keräämääni informaatiota peilaten niitä käyttämäni lähdemateriaaliin Toivon, että työstäni voisivat hyötyä myös muut laulajat, jotka toivovat itselleen uraa musiikkiteatterin ja oopperan parissa.

ASIASANAT:

koe-esiintyminen, koelaulu, musiikkiteatteri, ooppera

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Music | Music Pedagogy

2015 | 38

Soili Lehtinen

Laura Ruusumaa

AUDITIONS

In My thesis I write about musical theatre auditions handling the whole process from finding auditions until the end of the audition process. The main topic of my thesis is musical theatre auditions but I have also written about opera auditions and (shall) I point out some differences between those two. I tell about auditions from the singer's point of view and this thesis is about musical theatre productions where singing is the most important aspect.

I analyze my own experiences and the information I have gathered through the years reflecting them with the source material. I hope my thesis would also be useful for other singers whose goal is to work in theatres.

KEYWORDS:

Audition, Musical Theatre, Opera

SISÄLTÖ

SANASTO	5
1 JOHDANTO	6
2 TEATTERIIN HAKEUTUMINEN	8
3 LAULUJEN VALINTA	12
3.1. ”16 tahdin koe-esiintyminen”	16
3.2. Oma laulukokoelma	17
4. KOE-ESIINTYMISEEN VALMISTAUTUMINEN	19
4.1. Nuottien valmistelu	20
4.2. Esiintyjän ulkoinen olemus	21
4.3. Tarvittava varustus	23
5 KOE-ESIINTYMINEN	24
5.1. Esiintymisjännitys	24
5.2. Ensivaikutelma	26
5.3. Esiintymistilanne	27
5.4. Yhteistyö pianistin kanssa	29
5.5. Lautakunta	30
5.6. Mahdollinen tanssikoe	31
5.7. Mahdollinen Callback	33
6 KOE-ESIINTYMISEN JÄLKEEN	35
7 POHDINTAA	36
LÄHTEET	

SANASTO

A cappella	Jos henkilö laulaa "a cappella", hän laulaa ilman säestystä
Ensemble	Ryhmä muusikoita, tanssijoita ja näyttelijöitä, jotka tekevät yhdessä esityksen.
Pianopartituuri	Nuotti, joka sisältää teoksen pianosäestyksen ja kaikki vokaaliosuudet.
Musiikkiteatteri	Teatteriesitys, joka yhdistää laulua, puhuttua dialogia, näyttelemistä ja tanssia (en.wikipedia.org/wiki/Musical_Theatre)
Stemma	Laulajan, lauluryhmän, soittimen tai soitinryhmän osuus moniäänisessä teoksessa. Stemmaksi voidaan kutsua myös nuottia, joka sisältää tällaisen osuuden (fi.wikipedia.org/wiki/Stemma)

1 JOHDANTO

Olen aina tiennyt haluavani työskennellä musiikkialalla, mutta en oikeastaan osannut sanoa, mitä tahtoisin tehdä, koska musiikin kenttä on niin laaja. Kiinnostukseni musiikkiteatteria kohtaan heräsi ensimmäisen kerran kunnolla, kun kävimme perheeni kanssa katsomassa Taikahuilu-oopperan Suomen Kansallisoopperassa. Siitä päivästä tajusin, että haluaisin olla laulamassa teatterilavalla. Tarinat ovat aina kiehtoneet minua ja mikä olisi sen ihanampaa kuin olla laulajana osa isompaa tarinakokonaisuutta. Myöhemmin kuvaan astuivat myös musikaalit. Rakastuin niihin jopa enemmän kuin oopperoihin, mutta olin melko arka enkä oikein tiennyt miten sellaisiin pääsisi mukaan. Kun hain opiskelemaan laulua, kävin myös muutamalla ilmaisutaidon tunnilla näyttelijä Hanna Liinojan luona. Hän kannusti minua hakeutumaan teatteriin ja neuvoi, miten voisin päästä mukaan produktioihin.

Suuri osa laulunopiskelijoista haaveilee ainakin jossain vaiheessa elämäänsä työstä musiikkiteatterin parissa. Kuitenkin kilpailu työpaikoista on kovaa ja töitä on vaikea löytää. Kun mahdollista työtä ilmaantuu, samaa paikkaa havittelevat sadat, jopa tuhannet muut innokkaat esiintymisalalan ammattilaiset. Kilpailu produktioiden rooleista ja ensemblepaikoista ratkaistaan koelaulutilaisuudessa.

Kun pääsin opiskelemaan Turun taideakatemiaan, olin innoissani, sillä pääsin heti opiskelemaan haluamaani alaa ja kotikaupunkiani isommassa kaupungissa minun olisi mahdollista aloittaa työnhaku teattereihin. Todellisuudessa minulla ei ollut mitään käsitystä teatterin työnhausta ja koe-esiintymisistä, joissa töitä saadaksesen pitäisi käydä. Tiesin toki, että koe-esiintymisiä on, mutta en tiennyt, mitä niissä pitäisi tehdä. Valitettavasti huomasin, ettei koulussamme saanut paljoakaan valmennusta tai ohjausta koe-esiintymisiä varten. Tämä oli asia johon olin hieman pettynyt, sillä mielestäni koe-esiintymisvalmennus olisi tärkeää kaikille laulajille. Laulajat joutuvat käymään läpi koe-esiintymisiä, vaikka eivät teatteriin tahtoisikaan. Jopa opettajan paikkoja haettaessa on työhaastattelussa suoritettava koelauluosuus. Koska tahtoni päästä työskentelemään musiikkiteat-

terissa oli kova, aloin lähettelemään sähköposteja eri teattereille ja samalla otamaan eri lähteiden kautta selvää musiikkiteatterin koe-esiintymisprosesseista.

Nyt olen käynyt läpi jo useampia koe-esiintymisiä. Olen saanut lähes kaiken tietoni koe-esiintymistilanteista omien kokemuksieni ja itse etsimäni tiedon avulla. Kun aloin miettiä, mistä tahtoisin kirjoittaa opinnäytetyöni, tiesin, että haluan kirjoittaa musiikkiteatterista. En ensin ollut varma, mikä alue olisi sopiva tarkasteltavaksi. Sitten tajusin, että minähän olen kerännyt aineistoa itselleni sopivaa aihetta varten melko pitkään. Eikö paras aihe olisi juuri se, josta olen ottanut selvää vuosikaudet? Näin päätin tehdä opinnäytetyöni musiikkiteatterin koelauluista.

Käsittelen tässä kirjallisessa opinnäytetyössäni musiikkiteatterin koe-esiintymisprosessia kokonaisuutena aivan teatterin työhakemuksen lähettämisestä koelaulutilaisuuden loppuun asti. Pääpaino on enemmän musikaalien koe-esiintymisissä, mutta käyn läpi myös oopperoiden koelauluja ja käsittelen näiden kahden välisiä eroja. Tarkastelen musiikkiteatterin koe-esiintymisiä laulajan näkökulmasta ja esiin tuomani ohjeet käsittelevät nimenomaan produktioita, joissa laulutaito on pääosassa. Opinnäytetyöni tavoitteena on koota yhteen ja jäsentää Itselleni kertynyttä musiikkiteatterin koe-esiintymiseen liittyvää tietoutta, jota peilaan lähdekirjallisuuteen. Toivon, että tästä työstä voi hyötyä myös toiset laulajat, jotka pyrkivät töihin musiikkiteatteriin.

Lähdeaineistossani on kaksi hyvää kirjaa: Steven M. Alper: *Next! Auditioning for the Musical Theatre* ja Fred Silver: *Auditioning for the Musical Theatre*, jotka käsittelevät musiikkiteatterin koe-esiintymistä hyvin seikkaperäisesti ja nimenomaan laulu tärkeimpänä tarkastelun kohteena. Molemmat kirjoittajat ovat myös toimineet sekä pianisteina että lautakunnan jäsenenä koe-esiintymisissä, joten heidän näkökulmansa puheena oleviin asioihin ovat erittäin hyödyllisiä.

Itselläni on myös jonkun verran kokemusta erilaisista koe-esiintymistilaisuuksista, sillä olen osallistunut sekä musikaalien että oopperan koe-esiintymisiin ja olen kokenut niissä sekä onnistumisia että epäonnistumisia. Jaan tässä opinnäytetyössä koe-esiintymisiin liittyviä omakohtaisesti koettuja

tuntemuksia, sekä tätä opinnäytetyötä varten eri laulunopettajilta ja näyttelijöiltä sekä internetistä keräämääni tietoa. Halusin kuitenkin käyttää muitakin lähteitä kuin vain omat kokemukseni ja kirjat. Internetistä löysin erilaisia hyviä artikkeleja ja erityisesti laulaja Susan Eichron-Youngin blogi *Once more with feeling* (www.susan-oncemorewithfeeling.blogspot.fi) on yksi merkittävä lähde. Tein myös kaksi haastattelua. Haastattelin näyttelijä Kielo Tommilaa, jonka kanssa tein yhteistyötä Porin teatterin ”Sound of Music” -musikaalissa syksystä 2013 tammikuuhun 2015. Lisäksi haastattelin opettajaani, oopperalaulaja Lilia Var-nasta.

2. KOE-ESIINTYMISIIN HAKEUTUMINEN

”If you were to tell an actor that he or she would be auditioning for a Broadway musical in the next few days, you would probably swear, from the reaction, that this was a fate worse than an IRS audit.” – Fred Silver (Silver 1985, 13)

Koe-esiintyminen on esittävän alan ammattilaisen työhaastattelu, jossa työnhakija demonstroi työnantajille omaa osaamistaan. Musiikkiteattereiden koe-esiintymiset koostuvat pääasiassa omasta soololauluosuudesta ja mahdollisesta ryhmätanssikokeesta. Oopperoiden koe-esiintymisissä pääpaino on aina laulussa. Koe-esiintymiset saattavat olla yksivaiheisia, jolloin ne kestävät vain yhden päivän, tai ne saattavat olla usean päivän mittaisia ja monivaiheisia.

Uraansa aloittelevat laulajat kohtaavat usein erään ongelman: musiikkiteatteri-produktioita tehdään ympäri Suomea, mutta tietoa koe-esiintymisistä ei tunnu löytyvän mistään. Todellisuudessa koe-esiintymisiä kyllä järjestetään, mutta niistä vain osa on avoimia tilaisuuksia, joihin kuka tahansa voi hakea. Useat koe-esiintymiset ovat suljettuja tilaisuuksia ja kokelaat kutsutaan sinne erikseen. Työnhaut kulkevat paljolti puskaradion kautta, sillä ohjaajat, kapellimestarit ja koreografit ottavat produktioihinsa mielellään esiintyjä, joiden kanssa ovat teh-neet töitä jo aiemmin ja täten tietävät esiintyjät osaaviksi ja luotettaviksi.

Koe-esiintymisiä on mahdollista löytää paljonkin, jos opettelee etsimään. Isomat teatterit kuten Helsingin Svenska teater ja Turun kaupunginteatteri ilmoittavat tulevista koe-esiintymisistä nettisivuillaan. Oman kokemukseni mukaan teattereiden nettisivuja kannattaisi pitää silmällä tarkasti, sillä mahdolliset avointen koe-esiintymisten hakuajat ovat usein melko lyhyitä, joskus vain kahden viikon mittaisia. Itselläni onkin tapana tarkistaa teattereiden nettisivut ainakin kerran viikossa.

Isojen teattereiden avoimien koe-esiintymisten ongelmaksi kuitenkin muodostuvat suuret hakijamäärät. Esimerkiksi keväällä 2013 Åbo svenska teater piti avoimen koe-esiintymisen musikaaliinsa ”Jesus Christ Superstar”, johon hakijoita oli yli 400. Helsingin Svenska teater puolestaan järjesti avoimen työnhaun suurmusikaaliinsa ”Mamma Mia”, johon hakijoita oli yli 1000. Tämä tietysti aiheuttaa sen, ettei koe-esiintymisiin voida ottaa kaikkia ja vasta valmistunut, suhteellisen kokematon hakija jätetään kutsumatta. Suoraan isoihin teattereihin pääseminen voi siis olla melko hankalaa ja työkokemusta kannattaa etsiä myös muualta. Vaikka todennäköisyys päästä heti isoon teatteriin on pieni, kannattaa niihin silti hakea aina kun mahdollista. On tärkeää lähettää hakemuksia moniin paikkoihin, mutta ei pidä ottaa henkilökohtaisesti, jos ensimmäisillä hakukerroilla ei tule kutsutuksi koe-esiintymiseen. Teatterit kuitenkin painottavat paljon työkokemusta.

Kun ilmaisain ensimmäistä kertaa kiinnostustani musiikkiteatterityötä kohtaan, näyttelijä Hanna Liinoja (Jyväskylän kaupunginteatteri) neuvoi, että minun kannattaisi oma-aloitteisesti ottaa yhteyttä teattereihin joko soittamalla tai lähettämällä sähköpostia. Kokemukseni perusteella voin sanoa, että oma-aloitteinen yhteydenotto kannattaa, vaikka siinä saa tottua moniin hylkääviin viesteihin. Voi myös käydä niin, ettei viesteihin vastata lainkaan. Kuitenkin osoittamalla aktiivisuutta ja sinnikkyyttä on mahdollista päästä esittäytymään teattereiden henkilökunnalle. On myös yleisesti tärkeää olla aktiivinen, jotta saisi itsensä näkyville. Työnantajat eivät voi mitenkään tietää esiintyjän olemassaolosta, jos hakijalla ei ole vielä paljoa kokemusta ja sitä kautta saatua ”nimeä”. Vanha sanonta ”kuukaan ei tule kotoa hakemaan” pitää edelleen paikkansa. Olen saanut ensimmäi-

sen pitkäaikaisen työn teatterista ottamalla itse yhteyttä teatteriin, jolloin sain kuulla, että siellä pidetään koe-esiintyminen. Tilaisuudesta ei ilmoitettu missään julkisesti, joten sain tiedon vain, koska otin itse yhteyttä teatterin henkilökuntaan.

Oopperoiden koe-esiintymisiin hakeutuminen varsinkin ulkomailla on vielä hie- man monimutkaisempaa. Koe-esiintymisiä on mahdollista löytää omin avuin, mutta niitä löytää melko vähän ja harvoin. Useimmiten Suomesta löytyvät oop- peroiden koe-esiintymiset ovat lähinnä kuoron koelauluja. Ulkomailla taas on tapana, että laulajat välitetään agentuurien kautta. Mikäli laulaja haluaa ooppe- rauralle, hänen on ensin käytävä koe-esiintymässä agentille. Jos agentti pitää laulajasta, hän tekee laulajan kanssa sopimuksen ja alkaa markkinoida laulajaa eri oopperataloille. Agentti siis järjestää laulajalle koe-esiintymisiä eri oopperata- loihin.

2.1. Hakemuksen laatiminen

Useimmiten työhakemus teattereille lähetetään sähköpostitse. Työhakemuksen tärkein osa on CV. Kun hakijoita on monta, työnantajat eivät ehdi perehtyä CV:een erityisen seikkaperäisesti, joten CV:n tulisi olla hyvin selkeä ja kaiken informaation tulisi olla helposti löydettävissä. Tästä johtuen teatterille lähetettä- vä CV ei saisi pituudeltaan ylittää yhtä A4:sta. CV:ssä tulisi mainita hakijan nimi, ikä, pituus, paino, äänityyppi, koulutus, työkokemus ja mahdolliset erityistaidot. Erityistaidoilla tarkoitetaan mitä tahansa osaamista, josta voisi olla hyötyä esiin- tymisessä. Jos esimerkiksi osaa soittaa jotain instrumenttia, kannattaa se eh- dottomasti mainita.

Teatterin työhakemukseen kuuluu aina liittää myös valokuva tai kaksi. Hake- muksessa tulee aina olla kasvokuva, mutta joskus teatterit pyytävät lisäksi ko- kovartalokuvaa. Omiin valokuviin kannattaa panostaa ja esimerkiksi ooppera- laulaja Lilia Varnas suosittelee (haastattelu 20.5.2014), että kuvat olisivat am- mattilaisen ottamia. Ammattilainen osaa varmasti ottaa kuvia, jotka korostavat hakijan hyviä puolia. Ammattilaisen ottamat kuvat antavat myös hakijasta am- mattimaisen vaikutelman. Kuvat ovat tärkeitä ja hakemus voidaan jättää koko-

naan huomiotta, mikäli liitteenä ei ole valokuvaa. Hain kerran töitä kesäteatterista, jonne lähetin pelkän CV:n. Teatterin johtaja vastasi minulle ja neuvoi minua ystävällisesti laittamaan vastedes aina mukaan valokuvan, koska ohjaajien on tärkeää myös nähdä, miltä hakija näyttää. Ulkoisen olemuksen näkeminen on tärkeää jo alkuvaiheessa, jotta ohjaaja voi miettiä, minkälaiseen rooliin hakija olisi mahdollista miehittää.

Teatterille hakiessa voi sähköpostiin liittää myös suosituksia. Mikäli työkokemusta ei vielä ole paljon, suositukset toimivat tavallaan varmistuksena siitä, että hakija pärjää alan töissä ja hänet on hyväksi todettu. Jos on päässyt mukaan jo johonkin teatteriproduktioon, voi suosituksia pyytää esimerkiksi kapellimestarilta tai teatterijohtajalta. Toinen vaihtoehto on pyytää suosituksia omalta laulun-, tanssin- tai ilmaisutaidon opettajilta, jotka voivat antaa omat lausuntonsa.

Oman kokemukseni perusteella voin sanoa, että jokaisen laulajan kannattaisi harkita muutaman ääninäytteen nauhoittamista koe-esiintymishakuja varten. Ääninäytteet ovat hyvin harvoin pakollisia, mutta joskus niitäkin pyydetään. Jos ääninäytteitä kysytään, on näytteessä oleva laulu tavallisesti vapaavalintainen. Niin kuin jo aiemmin mainitsin, koelaulujen hakuajat vaihtelevat paljon. Joskus aikaa on pari kuukautta, mutta joskus vain kaksi viikkoa. Mikäli ääninäytettä pyydetään, voi tulla liian kiire saada hyvää sellaista valmiiksi muutamassa viikossa, koska kaikilla ei ole omasta takaa tarvittavia työkaluja niiden tekemiseen. On hyvä myös muistaa, että ääninäytteitä voidaan pyytää sekä musikaalien, että oopperoiden koelauluja varten. Muun muassa Suomen Kansallisooppera on koelauluja varten pyytänyt ääninäytettä.

3 LAULUJEN VALINTA

Eri produktioiden koe-esiintymistilanteiden lauluvaatimukset ovat erilaisia ja voivat vaihdella hyvin paljon eli yhden tai kaksi koelaulua kokenut ei voi sanoa tietävänsä varmasti millaisia vaatimuksia seuraavassa kokeessa on. Joskus koelauluissa lauletaan vain yksi vapaavalintainen laulu. Joskus taas pyydetään pakollinen laulu ja sen lisäksi ehkä vapaavalintainen kappale, mutta on myös sellaisia koelauluja, joissa kaikki kappaleet on ennalta määrätty.

Pakolliset kappaleet ovat musikaalien koelauluissa hyvin yleisiä. Tämä siis tarkoittaa, että kaikki naispuoliset hakijat laulavat saman laulun ja kaikille miehille on oma pakollinen laulunsa. Jos koelaulussa on pakollinen kappale, teatterilta lähetetään nuotit kaikille kutsutuille hakijoille tai nuotti on ladattavissa teatterin nettisivuilta. Itse siis ei tarvitse huolehtia nuottien löytämisestä. Tilanne ei ole laulajien kannalta kovin mukava, koska fakta on, etteivät kaikki kappaleet sovi kaikille. Hakijat eivät siis välttämättä pysty tuomaan esille parasta osaamistaan, mutta valitettavasti tilanteen kanssa on vain pakko elää. Helpotuksena pakolliseen lauluun on annettu se, että kappaleen saa tavallisesti transponoida haluamaansa sävellajiin. Mikäli kappale on esitettävä tietyssä sävellajissa, se on erikseen kirjoitettu hakuilmoitukseen.

Oopperoiden koelauluissa ei kaikille pakollisia lauluja ole. Toki tiettyyn produktioon hakiessa pitää yleisesti laulaa aaria kyseisestä produktiosta, mutta laulua, jonka kaikki laulaisivat, ei ole kuin kuoron koelauluissa. Kuoron koelauluissa laulaja saa tietysti pakollisesta kappaleesta valita sen stemman, joka itselle sopii. Oopperoissa äänityyppi on paljon merkittävämpi asia kuin musikaaleissa, eikä siksi voida mitenkään olettaa, että kaikki voisivat laulaa samaa laulua.

Aina pakollisia lauluja tai tarkkoja kriteerejä ei koelauluissa ole, vaan hakija saa päättää itse mitä haluaa esittää. Kappaleet pitäisi aina valita huolella, koska kappalevalinnoilla on yllättävän paljon vaikutusta koelauluun. Steven M. Alper selittää kirjassaan ”Next! Auditioning for a Musical Theatre”, että laulun pitäisi ilmen-

tää hakijan taitoja laulajana, muusikkona ja näyttelijänä sekä näyttää tämän taidot kannatella roolia (Alper 1995, 50).

Toisin sanoen laulun pitäisi olla sellainen, jolla hakija voi näyttää laululliset taitonsa ja vahvuutensa. Jos esimerkiksi hakijalla on upeat ja heleät ylä-äännet, kannattaisi valita kappale, jossa pääsee näyttämään ne. Musiikillisesti laulun tulisi myös näyttää, että hakija laulaa vireessä ja pysyy rytmissä. Hakijan tulee tuntea omat vahvuutensa ja heikkoutensa, että valitsee oikeanlaista laulettavaa. On toki tärkeää, että pitää laulusta, mutta se ei yksin riitä. Olen itse nähnyt tilanteita, jossa laulaja on valinnut kappaleen vain sillä perusteella, että laulu on hyvä, ja liian myöhään huomannut, että laulu on omalle äänelle liian raskas eikä tuo esille omia parhaita puolia.

Hyvällä laulutaidolla pääsee aika pitkälle, mutta se ei itsessään riitä. Musiikkiteatterin maailmassa laulujen tarkoitus on viedä juonta eteenpäin tai tuoda esille joku roolihahmon erityispiirre. Laulu pitää siis osata myös tulkita ja näyttellä. Alperin mukaan juuri tästä löytyy myös syy siihen, miksi monet heikosti laulavat näyttelijät saavat rooleja musikaaleista (Alper 1995, 51). He eivät ehkä laula niin taitavasti, mutta heidän esiintymisensä on vahvaa ja uskottavaa. Laulajan ei siis pitäisi koskaan luottaa pelkästään laulutekniikkaansa sillä laulukoe ei ole vain tekninen läpisyöry. Roolin kannattelulla tarkoitetaan sitä, että hakijan pitää laulaessa olla koko ajan tilanteen kontrolloija. Lauluvalinnan pitäisi tukea tätä ja siksi ei koskaan pitäisi valita laulua, joka sisältää teknisesti liian haastavia asioita, jotka vievät ajatukset pois tunteesta ja tulkinnasta. Lisäksi liian haastava kappale saattaisi tuoda kuuluville äänen mahdollisia heikkouksia, ja niitä ei koskaan pitäisi näyttää koe-esiintymisessä.

Lauluja etsiessä on hyvä pysähtyä miettimään koe-esiintymistä, johon on menossa. Onko tuleva musikaali julkistettu, eli onko tiedossa mihin musikaaliin on hakemassa? Aina näin ei ole, vaan joskus musikaalista, johon haetaan, kerrotaan vasta koe-esiintymistilaisuudessa. Tällöin valmistautuminen on hankalampaa. Jos kuitenkin musikaali on tiedossa, kannattaa ennen kappalevalintaa miettiä itseään suhteessa musikaaliin. Tätä voisi kutsua itsensä tyypittämiseksi. Kannattaa täsmentää itselleen myös mitä työtä koe-esiintymisestä hakee. Ky-

symys on hyvin tärkeä, sillä vastaus ei riipu vain laulutaidosta. On tärkeä miettiä realistisesti, mihin rooliin kannattaa musikaalissa hakea. Saattaisiko sittenkin joku toinen rooli olla sopivampi? Vai olisiko ensemble kuitenkin parempi paikka?

Roolin tai ensembleosuuden sopivuuteen liittyvät monet asiat. Tärkeää tietysti on laulutaito, eli on mietittävä kykeneekö selviämään hahmon äänellisistä vaatimuksista ja edustanko sopivaa äänityyppiä kyseiseen rooliin. Pelkkä tietyn roolin haluaminen ei riitä, vaan hakijan tulee miettiä onko oma ääni ylipäätään sopiva haluamaansa osaan. On olemassa aivan liikaa laulajia, jotka haluavat muuttaa ääntänsä toisenlaiseksi, koska eivät ole tyytyväisiä omaan äänityyppiinsä. Tämä on surullista, koska jokainen ääni on tärkeä, ja jokaista ääntä tarvitaan. Yksikään äänityyppi ei ole toista tärkeämpi vaan kaikille äänille löytyy oma paikkansa teatterissa. Oman äänensä kehittäminen, ja sen vahvuuksien tunnistaminen auttaa löytämään oman äänellisen paikkansa teatterissa. Laulajan tulee löytää se alue, jossa ääni on parhaimmillaan ja tähdätä sinne. Ystävieni kanssa asiaa pohtiessamme tulimme siihen tulokseen, että joskus laulajat haluavat muuttaa ääntänsä, koska kokevat, että heidän äänityyppinsä roolihahmot ovat luonteeltaan kovin erilaisia kuin mitä he itse ovat. Kuitenkin tulisi muistaa, että teatterin lavalla ei kulje esiintyjä, vaan tarinan roolihahmo. Itseään ei saisi verrata liiaksi roolihahmoon, jota esittää.

Äänelliset ominaisuudet ovat kuitenkin vain pieni osa ammattitaitoa, ja pelkän lauluäänen perusteella ei heldä kenellekään osaa musiikkiteattereista. On hyvä ottaa selville mitkä ovat roolihahmon liikunnalliset vaatimukset. Pitääkö roolihahmon esimerkiksi tanssia paljon, tai pitäisikö mahdollisesti tehdä akrobaattisia temppuja?

Äänityypin lisäksi omaan ”tyyppiin” liittyy paljon myös ulkoinen olemus ja ulkonäkö. Kuten jo aikaisemmin mainitsin, ohjaajien on tärkeä nähdä, että hakija voidaan maskeerauksella ja puvustuksella saada näyttämään halutunlaiselta. Hakijan kannattaa etukäteen jo miettiä mihin tehtäviin sopii fyysisiltä ominaisuuksiltaan. Tiedyt tarinoiden arkkityypit (esimerkiksi sankari, vihollinen, äiti-hahmo) ovat aina mukana teatterissa ja ihmisillä on suunnilleen yhtenevä käsitys siitä, millaiselta hahmojen tulisi näyttää. Jonkun mielestä saattaa tuntua

epäreilulta, ettei fyysisten ominaisuuksiensa takia voi aina saada sitä roolia, jonka haluaisi. Tämä asia kuitenkin koskee kaikkia. Ja toisaalta on hassua jäädä uneksimaan jostain, mitä ei ole sen sijaan, että todella hyväksyisi sen mitä on. Itse en voi todennäköisesti koskaan tehdä ”pahoja” rooleja, koska olen suhteellisen pienikokoinen, ja siksi minulla ei olisi tarvittavaa uskottavuutta kyseisiin rooleihin. Koska olen kooltani pieni ja ääneltäni korkea sopraano, esimerkiksi nuoren tytön ja keijukaisen roolit sopivat hyvin. Ne eivät ehkä aina ole sitä mitä haluaisin, mutta tahdon tehdä niitä asioita, joissa olen parhaimmillani. Oman tyyppinsä löytäminen auttaa työsaannissa, koska roolihahmo on aina kokonaisuus.

Kappaleita valittaessa kannattaa miettiä haluaako välttämättä laulaa jotain siitä musikaalista, johon on hakemassa. Todennäköisesti suurin osa hakijoista tulee laulamaan jotain roolia juuri hakemastaan musikaalista, mikä tarkoittaa, että lautakunta tulee kuulemaan samoja lauluja kyllästymiseen asti. Ohjaajalla saattaa myös olla erityisen tarkka näkemys siitä, miltä tietyn roolihahmon tulisi kuulostaa ja hyvin laulava hakija saatetaan sivuuttaa, jos hänen äänensä ei vastaa juuri tätä mielikuvaa. Websterin yliopiston opettaja Neil Richardson on koonnut InternetTiin pienen oppaan laulujen valitsemisesta koelauluihin ja oman ”laulukokoelman” tekemisestä (<http://excavatingthesong.org/>). Hänen mukaansa hyviä lauluja löytyy teoksista, jotka ovat samalta säveltäjältä, jotka edustavat samanlaista musiikki- ja laulutyyliä, jossa on sama alkuperäinen laulaja kuin hakemassasi teoksessa, tai jonka roolihahmo on samantyyppinen kuin hakemasi roolihahmo. Jos esimerkiksi hakisi roolia musikaalista Les Miserables, voisi koelaulussa laulaa jotain musikaalista A Tale of Two Cities, joka on juonellisesti ja musiikillisesti samantyyppinen.

Toisaalta, jos kyseisen musikaalin laulut ovat erittäin sopivia ja hakija tietää pysyvänsä näyttämään parasta osaamistaan juuri niillä kappaleilla, ei teoksen kappaleita kannata sivuuttaa. Helposti saatetaan huolehtia liikaa, että kappale on liian suosittu ja siksi hukkuu massaun. Internetsivulla ”Ace Your Audition” (www.ace-your-audition.com) mainitaan, että pääasia on valita jotain, mitä laulaa erittäin hyvin. Se, mitä lautakunta haluaa, on, että hakija tekee heihin vaiku-

tuksen laulullaan. Myös näyttelijä Kielo Tommila (haastattelu 19.3.2014) korostaa, että laulajan tulisi laulaa sellaisia lauluja, joissa loistaa parhaimmalla mahdollisella tavalla. Tavallaan voisi siis sanoa, että liian suosittuja lauluja ei ole olemassa. Hakijan pitää vain olla täysin varma omasta lauluvalinnastaan. Jos hakija on epävarma hakemansa musikaalin laulujen sopivuudesta, kannattaa silloin valita jotain muuta laulettavaa.

Musikaalin koelaulukappaleiden ei ole aina pakko olla teatterilauluja, vaan esimerkiksi pop-kappaleet ja iskelmät saattavat myös käydä. Näiden laulujen kanssa kannattaa kuitenkin olla tarkkana. Kaikki pop-laulut eivät välttämättä toimi kovin hyvin pianosäestyksellä, ja voi olla ettei kappale kuulostakaan niin hyvältä kuin haluaisi. Pop-lauluja voi toki käyttää, mutta kannattaa olla melko tarkka siinä mitä valitsee. Myös klassiset laulut käyvät joskus, mutta niitä ei kannata käyttää kuin sellaisten musikaalien koelauluissa, joissa perusäänenkäyttö on vahvasti klassinen.

On kuitenkin olemassa joitain lauluja, joita kaikkien hakijoiden kannattaisi välttää. Näillä lauluilla tarkoitetaan kappaleita, jotka ovat säestyksellisesti hyvin haastavia. Usein koelaulutilaisuudessa ei ole aikaa harjoitella lauluja yhdessä pianistin kanssa, ja käytännössä pianisti saa nuotit käteensä vasta koelaulutilaisuudessa. Jos kappale on liian hankala soittaa, voi pianisti tahattomasti pilata hakijan koelaulun. Musikaalimaailmassa esimerkiksi Steven Sondheimin kappaleita vältetään koelauluissa juuri tästä syystä.

3.1. ”16 tahdin koelaulu”

Suomessa harvinainen, mutta ulkomailla sitäkin tavallisempi käytäntö on ns. ”16-tahdin” koelaulu, jossa hakijoita pyydetään valmistamaan valitsemastaan kappaleesta 16 tahtia ja esittämään vain se lautakunnalle. Tämä käytäntö perustuu siihen, että joihinkin koelauluihin otetaan kuultavaksi todella paljon väkeä eikä lautakunnalla ole aikaa kuunnella kokonaista laulua useammalta sadalta ihmiseltä. Erica Askolin kertoo opinnäytetyössään ”Att bemästra en audition - viljan att bli musikalartist, että mikäli kappale on tempoltaan nopea, voidaan ha-

kijan antaa laulaa 32 tahtia. Jos taas kappale on hyvin hidas, saattaa sallittu pituus olla vain kahdeksan tahtia. (Askolin 2013, 15)

Steven M. Alper neuvoo, että laulettu 16 tahtia pitäisi aina suunnitella hyvin etukäteen. Juuri ennen koelaulusaliin menemistä tehdyt päätökset harvemmin ovat niitä parhaimpia ja tehokkaimpia. (Alper 1995, 71) Myöskään ei pitäisi ikinä vain lähteä laulamaan alusta ja laulaa niin pitkälle kuin pääsee. Tällä tyyllillä voi jäädä parhaat puolet kokonaan näyttämättä. 16 tahdin idea on nimenomaan valita vahvimmat 16 tahtia. Tahdit voi siis valita vaikka keskeltä kappaletta. Ainoa toive on, että niissä on joku idea eikä jää sellainen tunne, että laulu loppuu täysin oudosti.

3.2. Oma laulukokoelma

Koska koelauluja järjestetään välillä melko lyhyelläkin varoitusajalla, kannattaisi musiikkiteatteriin pyrkivien kerätä itselleen käyttökelpoisia lauluja jo ennen kuin koelauluista on mitään tietoa. Jos kappaleita kerää rauhassa, on mahdollista käydä läpi enemmän aineistoa ja löytää itselle mahdollisimman sopivat laulut, joita voi käyttää koelauluissa silloin, kun kappaleen saa valita itse. Lisäksi kappaleiden harjoittelussa ei tule niin kova kiire. Olisi ikävä huomata, että esimerkiksi teatterissa tehtäisiin pian Chicago-musikaali ja ainoa kappale, jonka on harjoitellut hyvin, olisi ”I dreamed a dream” Les Miserables -musikaalista. Periaatteessa koelaulun vapaavalintainen kappale saa olla mitä vaan, mutta hakijasta antaa paremman kuvan se, että laulaa jotain, joka edustaa samaa tyyliä. Nettisivustolla ”The Prepared Performer” (www.thepreparedperformer.com) neuvotaan, että musiikkiteatteriin haluavalla olisi hyvä olla valmistettuna vähintään kuusi erityylistä kappaletta.

Omassa kokoelmassa voisi musikaaleihin hakua varten olla jotain esimerkiksi seuraavista kategorioista:

- Balladi vanhasta musikaaliklassikosta
- Nopeatempoinen kappale vanhasta musikaaliklassikosta
- Balladi uudesta musikaalista
- Nopeatempoinen kappale uudesta musikaalista

- Operettiaaria
- Pop-laulu

Oopperalaulajalla on myös hyvä olla erilaisia aarioita valmiina. Erityisesti Mozartin ooppera-aariat ovat tärkeitä, koska monissa oopperataloissa halutaan kuulla nimenomaan Mozartin lauluja. Eräs Saksassa asuva laulajaystäväni kertoi, kertoi, että Saksan oopperatalojen koe-esiintymisissä on tapana pyytää sopraanoja laulamaan Paminan aaria oopperasta Taikahuilu. Tämä aaria saatetaan kysyä keneltä tahansa sopraanolta, ei vain lyiriseltä sopraanolta, jolle aaria on tarkoitettu. Hakijaa ei suinkaan yritetä miehittää Paminan roolia varten, joten äänen ei tarvitse kuulostaa juuri Paminan ääneltä. Aariaa pyydetään laulettavaksi, koska lautakunta haluaa kuulla selviääkö hakija kyseisestä laulusta. Mozartin aariat ovat selkeitä ja niistä paljastuu helposti kaikki virheet. Mahdollisia äänen puutteita on lähes mahdoton peittää ja siksi Mozartin aarioita kysytään. Tietenkään vain Mozartin ooppera-aariat eivät riitä. Tarkoitus olisi (niin kuin musiikallisen koelaulukirjassa) että, kokoelma sisältäisi mahdollisimman monipuolisesti aarioita eri aikakausilta barokkioopperoista moderniin oopperaan.

Lilia Varnas huomauttaa, että erityisesti ulkomailla lautakunta odottaa, että hakija on musiikillisesti opetellut koko roolin eikä vain yhtä aariaa. Siinä vaiheessa, kun menee laulamaan agentille, pitäisi valmisteltuna olla vähintään viisi oopperaroolia. Tämä tarkoittaa, että hakijan pitää osata oopperarooli niin hyvin, että voisi tarvittaessa aloittaa oopperan harjoitukset vaikka viikon päästä. Agentti ei pysty kovin tehokkaasti markkinoimaan laulajaa, jos tämä ei jo valmiiksi osaa joitain rooleja. Roolien ei tarvitse olla päärooleja, vaan ne voivat olla mitä vaan. On hyödyllistä, että uraansa aloittelevalla laulajalla olisi opeteltuna useampi pieni tai keskisuuri rooli. Harva kuitenkaan pääsee aloittamaan isoista päärooleista. Oopperalaulajaksi haluavalla pitäisi siis koelaulukokoelman lisäksi olla roolikokoelma.

4 KOE-ESIINTYMISEEN VALMISTAUTUMINEN

Haastattelussaan Lilia Varnas kertoo, että ”Koelauluohjelmiston valmistautuminen alkaa viikkoja ennen tilaisuutta. Laulajan hengitystekniikkaan osallistuvat kehon osat ja äänihuulet ovat ensimmäiset fyysiset ulospääsytietyt, joille musiikki opetetaan”. Hän kiteyttää hyvin ajatuksen siitä, kuinka tärkeää harjoittelu on. Ei riitä, että vain valitsee jonkun laulun ja opettelee melodian ja sanat, vaan kappaletta pitää ”istuttaa” omaan laulutekniikkaan niin, että laulun pystyy esittämään, vaikka olisi huono päivä ja ääni ei toimisi kunnolla. Tällöin hakijan ei myöskään tarvitse erityisesti jännittää sitä selviytykö kappaleesta. Mikäli mahdollista, olisi hyvä antaa itselleen mahdollisimman paljon aikaa harjoitella kappaleet. Viikko tai muutama päivä harvoin riittää siihen, että kappaleen todella tuntee osaavansa. Tämän takia aikaisemmin mainittu koelaulukokoelma on hyödyllinen. Olisi myös hyvä päästä harjoittelemaan kappaletta pianistin kanssa, sillä pianosäestys ei koskaan vastaa täysin äänitteeltä kuunneltua, koko bändin kanssa esitettyä kappaletta.

Tärkeää on osata sanat hyvin. Tämä ei tarkoita vain sitä, että osaisi sanat ulkoa. Laulajan on todella tiedettävä, mistä laulu kertoo, jotta tuntee kappaleen hyvin ja osaa tulkita sen. Tietysti sanojen ulkoa opettelua ei tule yhtään väheksyä, sillä oletusarvo on, että koelaulutilanteessa kappaleet tulee laulaa ulkoa. Sanat pitää myös osata artikuloida kunnolla niin, että kaikista sanoista saa hyvin selvää.

Vapaavalintaisen laulun sanat tulisi aina osata ulkoa, mutta pakolliseen lauluun voi ottaa sanat mukaan henkiseksi tueksi. On parempi pitää sanoja kädessä kuin unohdella sanoja koko ajan. Hakijan tulee kuitenkin muistaa, ettei apupaperia saisi tuijottaa koko ajan. Se on tarkoitettu vain tueksi. Jos hakijasta tuntuu, ettei hän osaa annettua materiaalia, kannattaa tietysti harkita koe-esiintymisen perumista.

4.1. Nuottien valmistelu

Hakijalla tulee olla nuotit kappaleisiin, jotka aikoo esittää koe-esiintymistilaisuudessa. Koe-esiintymisissä on aina paikalla säestäjä, eikä hän pysty auttamaan hakijaa ilman tarvittavaa säestysnuottia. Musikaalien nuotteja löytyy paljon isoista kaupunginkirjastoista. Käsiinsä kannattaa etsiä Hal Leonardin nuottikirja ”A Singer’s Musical Theatre Anthology”. Sarjassa on kirja erikseen jokaiselle äänityypille ja ne sisältävät paljon musikaalikklassikoiden nuotteja. Niissä on varsinkin vanhempien musikaalien tuotantoa. Kirjat ovat hyödyllisiä, sillä niissä saattaa olla sellaisia musikaalilauluja, joiden nuotteja olisi muuten vaikea saada. Uudempiä musikaalinuotteja etsiessä nuotit voi ostaa Internetistä. Esimerkiksi sivustolla www.musicnotes.com on paljon uudempien musikaalien nuotteja. Kappaleet voi ostaa erikseen, jolloin hintakaan ei nouse suureksi. Yksi musikaalilaulun nuotti maksaa noin viisi euroa.

Oopperoiden nuotteja löytyy myös kirjastoista, sillä isommissa kirjastoissa on usein paljon oopperoiden pianopartituureja. Toinen hyvä vaihtoehto on hankkia omalle äänityypille sopiva Robert L. Larsenin aariakokoelma. Nämä kirjat sisältävät ison osan äänityyppien keskeisistä aarioista, jotka ovat hyvää koe-esiintymis- ja kilpailumateriaalia.

Nuotteja ei ole tapana lähettää etukäteen koelaulussa toimiville työntekijöille. Jos koelaulussa ei käytä omaa pianistia (ja usein omaa pianistia ei saa edes käyttää), nuottien pitäisi olla erittäin hyvässä kunnossa. Paikalla oleva pianisti tekee kyllä parhaansa ja yrittää lukea mitä tahansa paperia, jonka laulaja paikalle vie, mutta huonokuntoiset nuotit voivat huonontaa pianistin soittoa ja näin vaikeuttaa hakijan selviytymistä laulusta.

Yleisenä neuvona on, ettei pitäisi käyttää alkuperäistä partituurikirjaa tai muuta laulukirjaa ihan käytännön syistä. On parempi ottaa kopiot ja käyttää niitä. Jos kappale on pitkä, pianistille tulee paljon sivunkääntöjä ja aina kun on sivunkääntö, jotain jää soittamatta. Siksi sivunkäännöt saattavat tehdä elämän hankalaksi myös laulajalle. Jossain kohdissa on aina tärkeitä sointuja, jotka hakijan pitäisi pystyä kuulemaan, että voi jatkaa lauluaan paremmin. Nuottikirjat eivät myös-

kään välttämättä halua pysyä auki, mikä voi tehdä työt vielä hankalammaksi. Lisäksi Fred Silver huomauttaa kirjassaan, että hän on liian monta kertaa nähnyt tapauksia, joissa hakija on koelaulumatkansa aikana hukannut laulukirjansa. Sitten mahdollisia uusia kopioita ei saa enää mistään.

Kopiot tulee teipata yhteen, jotta pianistin työ helpottuisi. Myös kaikki omat musiikin tulkintaan liittyvät toiveet, kuten esimerkiksi tempovaihtelut, tulee merkitä nuottiin selkeästi. Vaikka kappaleessa kadenssi tulisi tradition mukaan aina samaan kohtaan, sekin kannattaa merkitä nuottiin.

Nuottien kanssa pitää huomioida myös musikaalin koelaulun tilanne, jossa halua transponoida kappaleen. Kappaleen saa laulaa missä tahansa sävellajissa, kunhan pianistille toimittaa nuotit haluamassaan sävellajissa. On erittäin epäkohteliasta viedä koelauluun mukanaan alkuperäisessä sävellajissa oleva nuotti ja sitten pyytää pianistia transponoimaan se ensi näkemältä. Jos haluaa laulaa kappaleen eri sävellajissa, mutta sopivaa nuottia ei ole saatavilla, tulee hakijan ottaa yhteyttä teatterin henkilökuntaan ja pyytää lupaa tuoda nuotti väärässä sävellajissa. Huomautuksena kuitenkin se, että oopperoiden aarioita ei koskaan saa transponoida ja transponointiohje onkin tarkoitettu vain musikaalien koesiintymistä varten.

4.2. Esiintyjän ulkoinen olemus

”Jokainen valitsee koelauluasunsa itse, mutta periaatteessa on hyvä pukea jostain siistiä ja tyylikästä” -Lilia Varnas

Koelauluun valmistautuessa täytyy muistaa, että koelaulu on työhaastattelu ja sinne tulisi pukeutua asianmukaisesti. Tietenkään musiikkiteatterin koelaulut eivät ole niin virallisia tilaisuuksia kuin ehkä oopperan, mutta siitä huolimatta pukeutuminen kannattaa suunnitella huolella. Hakijan täytyy näyttää ulkoisesti siltä, että tahtoo töitä. Lautakunta kuitenkin näkee hakijasta ensin vain olemuksen ja ulkonäön.

Kokosin muutamia hyviä neuvoja, joita mielestäni kannattaa ehdottomasti harkita, kun suunnittelee koelaulun pukeutumista.

1. Koelaulut eivät ole konsertteja, teatteriesityksiä tai kauneuskilpailuita. Toisin sanoen koelauluun ei koskaan tulisi laittaa iltapukua, frakkia tai rooliasua. Tavalliset siistit vaatteet ovat aivan riittävät. Näyttelijä Kielo Tommila ehdottaa, että hakija voisi esimerkiksi pukea päälleen mustat housut ja erottuvuuden vuoksi jonkun värikkään paidan.
2. Musikaalien koe-esiintymiset ovat usein vähemmän virallisia tilaisuuksia ja niihin voi laittaa esimerkiksi siistit farkut. Oopperan koelauluihin taas ei koskaan pitäisi laittaa farkkuja. Lilia Varnas suosittelee oopperan koe-esiintymisiin naisille cocktail-mekkoa ja miehille siistejä housuja ja paitaa.
3. Kannattaa opetella tuntemaan oma vartalotyyppinsä hyvin, että tietää millaisia vaatteita pitäisi suosia ja mitä tulisi välttää, kertoo omassa blogissaan laulaja Susan Eichorn-Young. Parhaat vaatteet ovat sellaiset, jotka korostavat omia hyviä puolia ja häivyttävät mahdollisia ongelma-kohtia.
4. On tärkeää, että tuntee olonsa mukavaksi valitsemisissaan vaatteissa.
5. Tanssikokeen mahdollisuus pitää aina ottaa huomioon musikaalien koelauluissa. Siksi mukaan tulee ottaa vaatteet, joissa on hyvä liikkua. Eräs hauska ja hyödyllinen ohje on, että jos aikoo vaihtaa vaatteita koelaulun ja tanssikokeen välillä, olisi vaatteiden värien hyvä olla samankaltainen, että lautakunta tunnistaa hakijan paremmin.
6. Vaikka koelaulussa ei pukeuduta rooliasuihin, voi hakemansa hahmon ominaispiirteitä tuoda jotenkin esille. Esimerkiksi, jos nainen hakee ”housuroolia” eli pojan roolia, voisi päälleen pukea mekon sijasta housut ja paidan.
7. Kengät tulee valita huolella, muistuttaa Eichorn-Young blogissaan. Hakijan pitää olla varma, että kengät ovat sopivat, niillä on hyvä kävellä ja ne tuntuvat tukevilta seistessä. Eichorn-Youngin mukaan ei ole mitään kiu-sallisempaa katsottavaa, kuin hakija, joka sipsuttaa paikalleen mahdollisimman nopeasti, koska uudet kengät puristavat niin paljon.
8. Koelaulussa naisille suositellaan korkokenkiä. Pieni korko riittää. Jos korkokengillä ei osaa kävellä, tulisi taito opetella mahdollisimman pian.

9. Koruja saa käyttää, mutta niiden ei tulisi olla liian massiivisia ja korut eivät ehdottomasti saa kilistä. Se voi häiritä lautakuntaa ja myös omaa esiintystä.
10. Hiusten pitää olla siististi laitettu ja korostaa omaa tyyliäsi. Hakijan tulee myös varmistaa, että hiukset eivät missään vaiheessa tule kasvojen eteen.

Vaatteita on aina hyvä kokeilla ennen koelaulua. Koelauluohjelmisto kannattaa myös harjoitella esiintymisasu päällä, jotta tiedät varmasti ovatko vaatteet sopivat. Eräälle ystävälleni kävi kerran niin, ettei hän ollut kokeillut mekkoaan ja koelaulutilanteessa huomasi, ettei pystykään hengittämään kunnolla. Vaatteet kannattaa kokeilla myös siksi, että tietää varmasti miltä ne näyttävät päällä. Eichorn-Young huomauttaa, että hakijan tulee varmistaa, että vaatteet ovat sopivat. Kukaan ei halua, että lautakunta ei muista mitään koelaulusta sen takia, että heidän huomionsa kiinnittyikin paitaan, joka ei istunut kunnolla päälle.

4.3. Tarvittava varustus

Etukäteen on hyvä miettiä mitä kaikkea tarvitsee mukaansa koelauluun. Siten estää hyvin koelaulupäivän aiheuttaman hermostuneisuudesta johtuvan huolimattomuuden eikä unohda ottaa tärkeitä tavaroita mukaan.

Tässä on pieni kokoamani lista siitä, mitä hakijalla tulisi olla mukanaan, kun lähtee koe-esiintymistilaisuuteen:

- Koe-esiintymispaikan osoite ja järjestäjien puhelinnumerot.
- Kaikki teatterin etukäteen lähettämä materiaali
- Oma valokuva ja CV
- Nuotit pianistille (myös pakollisten kappaleiden nuotit varmuuden vuoksi)
- Tanssivaatteet ja -kengät
- Hiustenlaittovälineet
- Vesipullo
- Eväät (Koe-esiintymistilaisuudet ovat joskus pitkiä)
- Kynä

Esim. Kirja tai ristikoita (jotain, mihin kiinnittää huomionsa pitkien odotusaikojen varalta).

5 KOE-ESIINTYMINEN

Koe-esiintymistilanne alkaa oikeastaan jo siinä vaiheessa, kun hakija saapuu paikalle rakennukseen, jossa koelaulu pidetään. Koelaulussa mukana olevat työntekijät, jotka ovat ottamassa vastaan hakijoita, raportoivat kyllä lautakunnalle jos hakijasta käy ilmi jotain negatiivista. Ehdottomasti paikalle tulee saapua hyvissä ajoin etukäteen. Useimmiten henkilökohtaiset esiintymisajat ovat myöhässä annetusta aikataulusta, mutta ikinä ei tiedä koska sattuu se kerta, kun muutama laulaja on perunut oman aikansa ja hakijan oma vuoro olisikin jo hie-man aikaisemmin kuin alun perin piti.

Koe-esiintymistilaisuuksissa aikataulut saattavat venyä välillä paljonkin. Silloin astuu kuvaan muistilistassani mainitsemani virikkeet. Hermostuminen aiheuttaa sen, että alkaa helposti muistella laulunsanoja tai miettiä miten joku paikka menikään. Ensinnäkin siinä vaiheessa on aivan liian myöhäistä opetella jotain uutta. Kun ihminen jännittää, hän esittää osaamansa ohjelmiston juuri sillä tavalla kuin on tottunut. Lisäksi jatkuva kertaaminen paikan päällä voi pahentaa jännitystä. On siis hyvä ottaa mukaan jotain, mihin siirtää ajatuksensa edes pieneksi hetkeksi. Toinen syy tähän on se, että todennäköisesti koe-esiintymisvuoroa odotetaan ryhmissä ja aivan varmasti joku aloittaa juttelemisen. Joitakin ihmisiä jutteleminen helpottaa, mutta toisilla se voi pilata keskittymisen.

5.1. Esiintymisjännitys

Koelaulutilaisuudessa hakijan hermot saattavat olla kireällä ja hermostuksissaan saattaa alkaa lietsoa omaa paniikkiaan pohtimalla liikaa suoritusta ja lopputulosta. Näille tunteille ei kuitenkaan pitäisi antaa valtaa. Hanna Liinoja on sanonut, että esiintyjä ei saisi koskaan päästää mieleensä kahta ajatusta; Ne ovat "Apua!" ja "En kehtaa". Koelaulu on periaatteessa kuin mikä tahansa esiin-

tyminen. Kielo Tommila huomauttaa, että tilanteessa ei pitäisi miettiä ollenkaan, pääseekö mukaan produktioon, vaan pääasia on keskittyä olennaiseen eli esiintymiseen. Hän suosittelee esiintymisjännityksen helpottamiseen syvähengitystä ja rentoutumisharjoituksia.

Paras esiintymisjännityksen vähentäjä on mielestäni hyvin harjoiteltu ohjelmisto. Jännitys on helpompi pitää kurissa, jos esitettävä ohjelmisto on hyvin hallussa eikä tarvitse erikseen jännittää unohtaako sanat tai kappaleen rakenteen. Itselläni kova esiintymisjännitys onkin useimmiten ollut vain häpeä siitä, etten ole osannut materiaalia tarpeeksi hyvin. Tietysti tämä ei koskaan ole jännityksen ainoa syy, mutta itseä harmittamaan jäävät asiat on hyvä eliminoida niin hyvin kuin pystyy.

Joskus esiintymisjännitys johtuu siitä, että hakija pelkää lautakunnan tuomitsevan hänet tai pitävän häntä huonona esiintyjänä. Tätä ajatusta ei saisi päästää mieleen ollenkaan. Koelaulujen tulokset eivät tarkoita sitä, että ulkopuolelle jääneet ovat huonoja. Fred Silver huomauttaa kirjassaan, että lautakunta antaa töitä vaan, jos voivat varmasti käyttää hakijaa jossain tehtävässä. Lautakunnan mielestä hakija voi olla harvinainen lahjakkuus, mutta jos hakija ei ole sitä mitä he tarvitsevat, ei mikään voima maan päällä auta hakijaa saamaan työtä. (Silver 1985, 134)

Yleinen jännityksen aiheuttaja on epäonnistumisen pelko. Kukaan ei halua epäonnistua, mutta epäonnistumiset ovat osa elämää ja esiintyvällä alalla kaikki ”mokaavat” joskus. Toisaalta pitää taas ottaa huomioon, että hakijan ei tarvitse olla epäonnistunut jäädäkseen produktion ulkopuolelle. Riittää, ettei ole oikeanlainen.

Esiintymisjännitys on aina läsnä koelaulutilanteissa ja pieni jännittäminen on aina normaalia. Monet esiintyvän alan ammattilaiset ovat jopa sitä mieltä, että pieni jännittäminen parantaa tulosta, koska silloin keskittyy tekemiseensä paremmin. Jos jännitys kuitenkin meinaa ottaa liian suuren vallan hakijasta, olisi hyvä työstää asioita jo paljon ennen kuin hakeutuu koelauluihin. Musiikkiteatterialalle haluavat joutuvat vääjäämättä koelauluihin, ja siksi asiat olisi hyvä selvit-

tää ajoissa, koska liika esiintymisjännitys voi vaikeuttaa töiden saamista paljonkin. Asioiden työstämisellä tarkoitan esimerkiksi esiintymiskursseja tai esiintymisjännitykseen liittyviä kursseja, joissa voidaan opetella jännityksen hallitsemista ja purkaa omia tunnelukkoja.

5.2. Ensivaikutelma (koelaulussa)

Ole nöyrä, mutta älä nöyristele!

Kun lopulta koittaa oma vuoro koelaulutilanteessa, on muistettava, että ensivaikutelma syntyy muutamassa sekunnissa eli jo kauan ennen kuin on ehtinyt laulaa ääntäkään. Ensivaikutelmaan vaikuttaa ryhti, kehonkieli, äänensävy, hengitystiheys ja katsekontakti. Nettisivustolla ”The Voice Teacher (www.voiceteacher.com) kerrotaan, että ensiksi yleisö arvostelee laulajaa sisääntulon perusteella, eli sen mukaan miten on pukeutunut ja miten kävelee paikalleen. Toiseksi huomataan kehonkieli ja olemus. Vasta kolmantena ja viimeisenä kiinnitetään huomiota laulusuoritukseen. Sama pätee tietysti koelaulussa ja siellä ensivaikutelma on äärimmäisen tärkeä, koska hakijalla on aikaa maksimissaan 10 minuuttia tehdä positiivinen vaikutus lautakuntaan.

Vaikka laulaisi enkelin lailla, ensivaikutelma saattaa sabotoida koelaulun tuloksen. Jos hakija astuu saliin ja kävelee lautakunnan luo selvästi hermostuneena, jää lautakunnan jäsenille helposti vaikutelma vain hermostuneesta ihmisestä, vaikka hakija rentoutuisi hetken kuluttua. Jos hakija esimerkiksi rentouduttuaan hymyilee, lautakunnan jäsenet saattavat ajatella, että hakija hymyilee, koska on hermostunut. Jos taas hakija on antanut itsestään rohkean ensivaikutelman, ei pientä haparointia myöhemmin huomioda niin helposti.

Sisääntulo ja itsensä esittely saattaa kuulostaa helpolta, mutta jännittävässä tilanteessa saattavat helpotkin asiat olla vaikeita. Siksi sisääntuloa kannattaa harjoitella etukäteen yksin ja vaikka oman laulunopettajan kanssa. Harjoittelussa kannattaa myös käyttää niitä kenkiä, joita käyttää koelaulussa. Silloin tulee hyvin myös tarkistettua onko kengillä hyvä kävellä. Yksi laulunopettajistani neuvoi aikanaan, että kannattaa sisään mennessä miettiä ainakin yksi positiivinen asia huoneesta, johon astuu. Voi vaikka ajatella, että onpas ikkunalla kauniit

verhot. Tämän ei tarvitse olla totta. Riittää, että ajattelee niin. Positiivinen ajatus auttaa kehoa rentoutumaan ja kasvoja pysymään kirkkaina. Sisääntulon harjoittelu on tärkeää, koska jännittäessä on vaikea olla spontaani.

Koelauluhuoneeseen astuttaessa laulajan paikka on joko flyygelin mutkassa, tai sitten huoneeseen on johonkin kohtaa lattiaa teipattu rasti, jossa laulajan paikka on. Lautakunta usein sanoo:” ole hyvä”, kun hakija voi aloittaa laulamisen. Ennen laulua he saattavat myös pyytää laulajaa kertomaan itsestään jotain. Täähänkin kysymykseen kannattaa varautua ja miettiä etukäteen, mitä vastaisi. Jos kysymykseen ei varaudu, saattaa häkeltä eikä saa sanottua oikeasti olennaisia asioita. Tarkoitus olisi kertoa tärkeimmät asiat itsestään eli ikä, koulutus ja tärkeimmät työkokemukset. Asiat, jotka haluaa mainita, kannattaa miettiä etukäteen myös siksi, ettei aikaa itsensä esittelyyn ole paljon. Ehkä minuutti. Aina lautakunta ei pyydä esittelyä ennen laulamista.

On hyvä huomioida tila, jossa esiintyy. Musikaalin koe-esiintymiset tapahtuvat usein pienissä saleissa tai harjoitusluokissa, mutta oopperoiden koelaulut voivat olla isoissakin saleissa. Lautakunta istuu suurissa saleissa usein joko salin keskivaiheilla tai aivan perällä. Sieltä he saattavat myös esittää hakijalle kysymyksiä. Lilia Varnas kertoo, että puheen pitää olla vastauksissa selkeää ja hyvin tuettua, koska informaation lisäksi kysymyksillä testataan oopperoiden koe-esiintymisissä myös laulajan puheäänien kantavuutta. Jos ei huomaa puhua tarpeeksi kuuluvasti, voi roolinsa menettää jo ennen laulamista, koska lautakunta tekee johtopäätöksen, että laulajan ääni ei ole riittävän kantava saliin.

Kun hakija viimein saa luvan aloittaa laulamisen, on muistettava, ettei laulun aloittaminen ole kuitenkaan nopeuskilpailu, joten hakijalla on oikeus vetää henkeä muutama sekunti. Ei kuitenkaan liian pitkään, ettei tuhlaisi kallista koe-esiintymisaikaansa.

5.3. Esiintymistilanne

Katseensa kohdistaminen voi tuntua laulaessa vaikealta ja onkin ensiarvoisen tärkeää harjoitella etukäteen minne katsoo. Ehdottomasti ei saa tuijottaa lautakunnan jäseniä suoraan silmiin koko esityksen ajan. Jotkut hakijat tekevät näin, koska ajattelevat sen antavan erittäin keskittyneen vaikutelman. He eivät kuitenkaan ole ajatelleet asiaa riittävän pitkälle. Ihmiset kyllä tykkäävät tuijottaa, mutta kukaan ei tykkää olla tuijotettavana. Fred Silver kehottaa kirjassaan hakijaa miettimään miltä itsestä tuntuisi, jos joku täysin tuntematon henkilö tuijottaisi pitkän aikaa (Silver 1985, 101). Sillä saa aikaan lähinnä ahdistavan olon ja torjuvan reaktion.

Ei ole myöskään hyvä, jos pälyilee jatkuvasti eri suuntiin. Voi näyttää katsojan mielestä koomiselta, jos silmät pyörivät päässä. Yleisesti neuvotaan katsomaan taakse vähän lautakunnan henkilöiden yli. Näin hakija ei kiinnitä liikaa huomiota lautakunnan jäseniin eikä näytä siltä, että silmät olisivat kiinni. Hakija voisi yrittää kuvitella lautakunnan jäsenten taakse jonkun henkilön, jolle laulaa. (Silver 1985, 102-103)

Hakijan tulee huomata esiintyessään myös käsien liikkeet. Useat hakijat saattavat laulaa laulun seisoen täysin paikallaan kädet liikkumatta molemmilla sivuilla. Mikään ei voisi olla elottomamman näköistä. (Silver 1985, 104) Toinen virheasento, josta monet esiintymiskouluttajat varoittavat, on pitää kädet yhdessä jalkovälin kohdalta. Se on elekielellä suojaava ele, joka antaa hakijasta varmasti hermostuneen vaikutelman. Kannattaa myös varoa, ettei hermostuksissaan ala käsillään tehdä jotain hassua liikettä. Olen useampaan kertaan kuullut sanonnan ”Liike voittaa äänen”, ja tämä lausahdus pitää täysin paikkaansa. Jos hakija alkaa laulaessaan tehdä jotain outoa liikettä, kiinnittyy kuuntelijoiden huomio vain tähän liikkeeseen eikä kukaan hetken kuluttua enää muista mitä esiintyjä mahtoi laulaa. Itsellenikin on käynyt näin kuuntelijana. Olin kerran kuuntelemassa pientä laulumatineeaa. Yksi esiintyjistä heilutti toista kättään syystä tai toisesta koko laulun ajan. Liike ei ollut luonnollinen vaan jotain, mihin laulaja selkeästi purki hermostuneisuuttaan. Tuon jatkuvan liikkeen takia en kuitenkaan muista

yhtään mitä hän sattui laulamaan ja miten hän lauloi. Koko esityksen ajan huomioni oli kiinnittynyt vain käteen, jota hän heilutteli.

Mikäli laulaja ei aio elehtiä paljon laulunsa aikana ja tahtoo pitää kädet neutraalissa asennossa, on hyvä pitää kädet yhdessä suunnilleen vyötärön korkeudella (Silver 1985, 104). Käsiään saa liikuttaa laulun aikana, mutta liikkeen pitää olla aina luonnollinen. Sellainen, että hakijasta tuntuu, että tahtoo tehdä niin. Toinen vaihtoehto on tietysti hyvin harjoiteltu liike, jolloin syntyy vaikutelma spontaanista liikkeestä.

Elehtiminen on sallittua laulaessa jo ihan tulkinnan kannalta, mutta joskus hakijoille herää kysymys siitä, pitäisikö lauluunsa tehdä joku koreografia. Useimmiten vastaus on jyrkän kielteinen, mutta tietysti vastaus riippuu myös tilanteesta. Koreografiaa ajatellessa kannattaa miettiä sopiiko koreografia lauluun. Jos kyseessä on balladi, kannattaa se laulaa ihan paikaltaan. Jos taas kyseessä on komedia-laulu, voi pientä koreografiaa harkita. Kuitenkaan koreografia ei koskaan saisi olla mitään kovin erikoista, sillä se voi häiritä lautakunnan keskittymistä. Heidän tavoitteensa on kuitenkin sillä hetkellä arvioida hakijan laulu- ja eläytymistaitoa. Yleisesti on turvallisempaa laulaa ilman koreografiaa. Mikäli lautakunta haluaa nähdä hakijan kyvyn oppia koreografioita, on koelaulussa erillinen tanssikoe. Jos hakija kuitenkin aikoo käyttää koreografiaa koesiintymisen lauluosuudessa, täytyy koreografian olla erittäin hyvin suunniteltu ja harjoiteltu.

Useimmiten koelaulutilanteessa ei tehdä muuta kuin lauletaan oma laulu läpi, jonka jälkeen saa poistua paikalta. On kuitenkin hyvä varautua henkisesti siihen, että lautakunta saattaa halutessaan pyytää hakijaa laulamaan laulun uudestaan lisäten siihen jotain mitä he sattuvatkaan pyytämään (esimerkiksi jokin lisätty tunnetila). Siihen ei voi valmistautua mitenkään etukäteen, koska ikinä ei voi valmiiksi tietää mitä lautakunta mahdollisesti haluaa. Kielo Tommila neuvookin, että näissä tilanteissa pitäisi vain yrittää ottaa rennosti ja tehdä parhaansa mukaan sen mitä lautakunta pyytää.

5.4. Yhteistyö pianistin kanssa

Teatterit palkkaavat koe-esiintymisiinsä pianistin, joten hakijan ei tarvitse tuoda mukanaan omaa säestäjää. Joskus omaa säestäjää on mahdollista käyttää, mutta teattereissa yleisesti suositaan sitä, että käytettäisiin heidän pianistiaan. Olen joskus kysynyt teatterilta, saako koe-esiintymiseen tuoda oman pianistin ja sain ystävällisen vastauksen, että toivottavaa olisi käyttää talon säestäjää.

Koe-esiintymistilaisuuksissa ei ole mahdollisuutta harjoitella pianistin kanssa etukäteen ja hakija tapaa pianistin ensimmäistä kertaa koe-esiintymisen lauluvaiheessa. Tilaisuudessa hakija tuo pianistille nuotit ja kertoo tempon, jossa haluaa kappaleen esittää. On erittäin epäkohteliasta laulun aikana mulkaista pianistia tai alkaa napsuttaa tempoa, vaikka pianisti soittaisi aivan väärin. Mikäli pianisti lähtee liikkeelle väärässä tempossa tai aivan vääränlaisella otteella, voi aivan hyvin kauniisti pysäyttää pianistin ja pyytää häneltä haluamansa muutokset.

Valitettavasti ei voi olettaa, että pianisti tuntisi aivan kaikkia maailman kappaleita ja siksi pianisti joutuu usein säestämään lauluja ensi näkemältä. Koe-esiintymisten pianistit ovat todella hyviä ja useimmiten he pystyvät soittamaan mitä tahansa, mitä heille viedään. Joskus kuitenkin voi olla, ettei pianisti osaa soittaa kappaletta kunnolla. Jos pianisti putoaisi kelkasta ja lopettaisi soittamisen, on hakijan hyvä vain jatkaa eteenpäin a cappella. Pianisti jatkaa soittoa heti kun pystyy. Hakijan tulisi aina olla tilanteen herra, vaikka pianisti ei pärjäisikään kappaleiden kanssa. Pääasia on vain yrittää jatkaa rohkeasti eteenpäin.

5.5. Lautakunta

Koe-esiintymisten lautakunnassa on paikalla aina ohjaaja, kapellimestari ja koreografi, mutta paikalla voi olla myös muuta teatterin henkilökuntaa, esimerkiksi teatterijohtaja. Steven Alper muistuttaa, että pöydän takana istuvat ihmiset todella ovat vain ihmisiä siinä missä muutkin eikä heitä ei tule turhaan pelätä (Alper 1995, 80). Monesti hakija ajattelee olevansa heidän armoillaan, mutta toisaalta hakija voisi ajatella, että lautakunta on hetken aikaa hänen armoillaan.

Lautakunnanhan on pakko kuunnella hakijan esitys. Jos lautakunnan joku jäsen vaikuttaa pahantuuliselta tai muuten epäsosiaaliselta, kannattaa vain itse pysyä rentona. Ei pidä alkaa negatiiviseksi, koska sillä ei voita mitään.

Jos lautakunnan jäsenet alkavat keskustella kesken laulun, siitä ei kannata välittää. Tämän takia myös ei kannata katsoa suoraan heihin, ettei tule kiinnittäneeksi heidän tekemisiinsä liikaa huomiota. Lautakunnan jäsenet eivät tarkoita pahaa keskustellessaan kesken esityksen. Kyse on vain siitä, että koelaulussa on tiukka aikataulu ja kun hakija on laulanut, hän lähtee ja toinen hakija tulee tilalle, Heillä ei siis ole aikaa keskustella heti sen jälkeen kun hakija on lähtenyt huoneesta. Ei siis pidä alkaa ajattelemaan, että on tehnyt jotain väärin jos he alkavat keskustella. Yhtä hyvin hakija on saattanut tehdä jotain aivan oikein.

Aina kappalettaan ei saa laulaa loppuun asti, vaan lautakunta keskeyttää laulun. Toinen mahdollisuus on se, että lautakunta keskeyttää ja pyytää siirtymään kappaaleessa vähän eteenpäin, että saavat kuulla vielä laulun huippukohdan. Tästä ei myöskään kannata tehdä mitään johtopäätöksiä. Edelleen aikataulut ovat tiukkoja ja varsinkin jos ajat ovat jo valmiiksi myöhässä, lautakunta voi vain yrittää kiristää tahtia. Jos kappalevalinta on ollut hyvä, heidän ei tarvitse kuunnella koko kappaletta tietääkseen osaako hakija laulaa niin kuin he haluavat vai ei. Mukaan voi päästä, vaikka ei olisi laulanut koko kappaletta.

Kun hakija on laulanut osuutensa, häntä kiitetään kohteliaasti ja sitten on hakijan aika poistua huoneesta. Lautakunta ei anna laulusuorituksesta palautetta.

5.6. Mahdollinen tanssikoe

Monissa musikaaleissa on paljon tanssikohtauksia, ja siksi koelauluissa saataan järjestää myös tanssikoe. Oopperoiden koe-esiintymisissä tanssikokeita ei ole, mutta musikaalien koe-esiintymisissä tanssikokeet ovat enemmän sääntö kuin poikkeus. Tanssikokeet suoritetaan aina ryhmässä, joten ei tarvitse pelätä joutuvansa esittämään soolotanssia. Tanssikoetta ei tarvitse hermoilla liikaa. Lautakunnan jäsenet tietävät, etteivät kaikki hakijat ole tanssijoita, joten ammatitanssijan osaamista ei odoteta. Mikäli musikaaliin halutaan nimenomaan tanssijoita, se ilmoitetaan hakuvaiheessa.

Tanssikokeessa koreografi opettaa pienelle ryhmälle hakijoita lyhyen tanssikoreografian. Hän saattaa ensin tanssia sen itse malliksi, tai sitten hakijat alkavat suoraan harjoitella askeleita koreografian perässä. Tämän jälkeen hakijat voivat saada pienen hetken miettiä tanssiaskeleita, ja sitten heidät jaetaan vielä pienempiin ryhmiin, jotta lautakunnan olisi helpompaa seurata tanssia. Ryhmät saavat esittää tanssin pariin otteeseen ja sitten koetanssi on ohi. Aikaa tähän menee usein maksimissaan 15 minuuttia.

Koreografian harjoitteluvaiheessa ryhmä saattaa olla hyvinkin iso, ja siksi kannattaa valita paikkansa huolellisesti. Helposti aloitteleva tanssija tuntee olonsa ujoksi ja siksi saattaa hakeutua takariviin, ettei häntä nähtäisi niin tarkasti. Lautakunnan jäsenet kuitenkin tietävät tämän ja kyllä he järjestävät tanssin niin, että näkevät kaikki. Takariviin meneminen saattaa myös vaikeuttaa omaa tanssia entisestään. Eräissä koetanssitilanteissa minulle kävi niin, että tulin sisään liian ujosti enkä uskaltanut ottaa rohkeasti omaa paikkaani rivissä. Siksi jouduin takariviin, vaikka en olisi sinne halunnut. Koska olen melko lyhyt, en nähnyt koreografian esimerkkiä kunnolla, ja lopulta en osannut tanssikoreografiaa lähes ollenkaan. Se harmitti todella paljon, mutta ainakin opin tärkeän läksyn: kannattaa aina pyrkiä rohkeasti sellaiselle paikalle, josta näkee kunnolla.

Koetanssissa yleisimmät tanssilajit ovat jazztanssi ja nykytanssi, mutta tanssi voi periaatteessa sisältää vaikutteita mistä tahansa tanssilajista, sillä eri musiikaaleissa on erilaiset tanssivaatimukset. Mikäli hakijalla on haaveissa työ musiikkiteatterin parissa, on hyvä alkaa käydä tanssitunneilla, jos niillä ei jo käy. On toki olemassa musiikaaleja, joissa ei paljon tanssita (esim. *The Sound of Music* ja *Les Misérables*), ja siksi niiden koelauluissa harvoin on tanssikoetta lainkaan. Kuitenkin tanssimattomuus kaventaa työllistymismahdollisuuksia merkittävästi, joten tanssin opettelu on erittäin tärkeää. Pelkkä hyvä ääni ei riitä. Varsinkin ensemblellä saattaa olla paljon tanssiosuuksia ja musiikaalien ensemble on usein jokaisen musiikaaliesiintyjäksi haluavan ensimmäinen työ.

Kuten jo aikaisemmin mainitsin: Ei tarvitse olla huipputanssija, mutta perusasiat pitää osata. Kokeessa koreografian on ensisijaisesti nähtävä, että hakija kykenee oppimaan musikaalissa vaadittavat tanssit. Koreografit seuraavat, ketkä haki-

joista ovat musikaalisia, pysyvät rytmissä ja kykenevät omaksumaan askeleita nopeasti. Jos koreografiassa tekee virheen, se ei ole maailmanloppu. Jopa ammattitanssijat tekevät toisinaan virheitä. Ehdottoman tärkeää on, ettei vain seisahda paikalleen, vaan ottaa rennosti, hymyilee ja jatkaa koreografiaa eteenpäin.

5.7. Mahdollinen Callback

Mikäli musikaalissa hakee avustajaksi tai ensembleen, riittää useimmiten yksi koelaulukäynti. Rooleja haettaessa kuitenkin järjestetään melkein aina vielä koelaulun toinen vaihe, jota kutsutaan nimellä Callback. Callback -tilaisuudessa hakijat esittävät enemmän materiaalia. Heitä voidaan pyytää tanssimaan, esittämään dialogeja tai laulamaan soolona ja yhdessä.

Sivustolla www.conradaskland.com listataan syitä, miksi ihmisiä kutsutaan toiseen koelauluun:

1. Hakijaa harkitaan tiettyyn rooliin ja lautakunta haluaa nähdä hänen tekevän roolin vaatimia asioita (laulu, tanssi, näyttelemisen, akrobatia ym.)
2. Hakijan koelaulu meni erittäin hyvin ja häntä harkitaan useampaan tehtävään
3. Lautakunta haluaa nähdä hakijan tekevän yhteistyötä muiden harkittujen hakijoiden kanssa, jotta nähdään pystyvätkö he työskentelemään hyvin yhdessä.
4. Hakijan koelaulu ei mennyt parhaalla mahdollisella tavalla, mutta joku lautakunnassa näki potentiaalia ja tahtoo antaa toisen mahdollisuuden.

Monet miettivät miten callback -tilaisuuteen voisi valmistautua, mutta totuus on, ettei siihen oikein voi valmistautua lainkaan. Tietysti, jos valituille lähetetään uutta materiaalia toista koelaulua varten, on materiaali harjoiteltava niin hyvin kuin suinkin voi. Muuta ei asian eteen oikein voi tehdä. Fred Silver kuitenkin pyytää valittua hakijaa harkitsemaan seuraavia toimintatapoja:

1. Hakijan kannattaa laulaa sama laulu tai samat laulut, jotka HÄN lauloi ensimmäisessä vaiheessa. Ne tekivät vaikutuksen silloin ja ne toimivat uudestaan.
2. Pukeudu samoihin vaatteisiin kuin ensimmäisessä vaiheessa. Älä muuta hiustyyliäsi tai mitään muuta asiaa ulkonäössäsi ennen toista koelaulua.
3. Jos lautakunta pyytää laulamaan uutta materiaalia, hakija voi koelaulussa muistuttaa heitä siitä, mitä lauloi viimeksi. Koska ensimmäisessä vaiheessa saattaa olla satoja kokelaita, saatetaan hakija muistaa vain laulun tai vaatetuksen perusteella. Jos hakija on muuttanut molemmat asiat, hän saattaa muuttua lautakunnalle uudeksi ja tuntemattomaksi ihmiseksi.
4. Hakija voisi pitää päiväkirjaa siitä, mitä lauloi koelaulussa, mitä hänellä oli päällään ja ketkä olivat lautakunnassa. On hyvä muistaa kenelle on laulanut, koska lautakunnan henkilöt usein tekevät monia produktioita.
(Silver 1985, 119)

Mielestäni Silverin ohjeet ovat toimivia ja minulla itsellenikin on kokemusta ohjeiden toimivuudesta. Kävin muutama vuosi sitten erään oopperan koelaulussa. En saanut roolia, jota hain, mutta lautakunnan jäsenet kuitenkin pitivät laulustani. Kun he tekivät seuraavan produktion, otin heihin taas yhteyttä ja pääsin ensembleen ilman koelaulua, koska he olivat kuulleet minua jo aikaisemmin ja luottivat osaamiseeni.

Koe-esiintymistilaisuuksissa käydessäni tajusin sen kuinka paljon laulajia ensimmäisessä vaiheessa usein kuunnellaan ja kuinka vaikea varmasti on muistaa kaikkia hakijoita kunnolla. Kristina Seleshanko kertoo omilla nettisivuillaan (<http://voicestudio.kristinaseleshanko.com/>) näyttelijätär Carol Burnettista ja siitä kuinka hän sai läpimurto-roolinsa musiikkiteatterissa. Burnett oli hakemassa musikaaliin ja oli pukeutunut oranssinväriseen mekkoon. Koska hänellä ei mielestään ollut toista hyvää mekkoa, hän meni koelaulun toiseen vaiheeseen pukeutuneena samaan asuun. Tämä päätös osoittautui erittäin tärkeäksi, sillä ohjaaja oli unohtanut hänen nimensä. Hän vain pyysi avustajaansa tuomaan paikalle ”oranssimekkoisen tytön”. Jos hän olisi pukeutunut johonkin toiseen asuun, ei häntä ehkä olisi koskaan löydetty ja läpimurto-rooli olisi voinut jäädä saamatta.

6 Koe-esiintymisen jälkeen

Kun koe-esiintyminen on ohi, olisi hyvä, jos koko tilaisuuden pystyisi unohtamaan. Koe-esiintymisten tulokset voivat tulla nopeastikin, mutta joskus voi mennä pitkä aika ennen kuin saa vastauksen. Itseään ei kannata kiduttaa muurehtimalla tuloksia, joihin itse ei voi enää vaikuttaa. Jos on antanut kaikkensa koe-esiintymisessä, ei enää voi tehdä enempää tulosten hyväksi.

Vaikka tulos ei olisi sitä mitä haluaisi, ei kannata masentua liikaa. Itselleen voi antaa hetken aikaa harmitella, että pääsee tilanteesta yli, mutta lopulta pitää vain nousta reippaasti pystyyn ja jatkaa eteenpäin. Mikään koe-esiintyminen ei ole viimeinen, vaan aina tulee uusia mahdollisuuksia. Ja toisaalta, vaikka töitä ei saisi, ei kyse ole välttämättä ollenkaan siitä, että olisi epäonnistunut. Koe-esiintyminen voi mennä todella hyvin eikä silti saa töitä.

Valintaprosessi on monimutkainen eivätkä kaikki valinnat johdu aina vain hakijasta itsestään. Sekä oopperassa, että musikaaleissa yritetään valita työryhmä, joka sopii hyvin yhteen. Esimerkiksi oopperassa on tärkeää, että kaikkien roolintekijöiden äänet soivat hyvin yhdessä. Hakija voi olla vaikka ryhmän paras laulaja, mutta jos hänen äänensä ei soi tarpeeksi hyvin muiden kanssa, työtä ei voi saada.

Koska aina ei voi tietää miksi on jäänyt produktion ulkopuolelle, epäonnistumista ei kannata jäädä liiksi analysoimaan. Joskus saattaa huomata kesken koe-esiintymisen, etteivät taidot vielä riitä työn saamiseen. Tämä ei tarkoita, että hakija olisi huono, mutta voi olla, että joku taitojen osa-alue oli vielä puutteellinen. Silloin tietysti ainoa asia, mitä voi tehdä, on harjoitella lisää. Oma harjoittelu on se asia, johon voi eniten vaikuttaa

7. POHDINTAA

Jokainen koe-esiintymiskokemus on arvokas, eikä mielestäni koskaan pitäisi jättää menemättä koe-esiintymiseen vain siksi, että pelkää olevansa riittämätön. Koe-esiintymiseen voi mennä, vaikka tietäisi, ettei luultavasti tule töitä saamaan, sillä jokainen koe-esiintyminen on samalla opetusta hakijalle. Koe-esiintyminen kuuluu niiden asioiden joukkoon, joita pitää opetella ja joihin pitää tottua. Ensimmäinen kerta koe-esiintymistilanteessa on aina todella hermoja raastava, mutta ajan kanssa tilanteisiin alkaa tottua eikä koe-esiintyminen tunnu enää niin pelottavalta. Esiintymisala on vaativa ja kilpailu on kovaa, joten on hyvä oppia myös ottamaan vastaan pettymyksiä. Niitä kokee elämässään jokainen esiintymisalan ammattilainen, vaikka se ei ulospäin näkyisikään. On olemassa paljon kuuluisia musiikkiteatteriesiintyjä, jotka ovat käyneet läpi kymmeniä koe-esiintymisiä ennen kuin ovat lopulta saaneet töitä. Sitä ei moni ulkopuolinen ihminen huomaa, koska esiintyjä tulee julkisuuteen vasta onnistumisen jälkeen. Ei siis koskaan tulisi ajatella, että itse olisi ainoa, jolla on käynyt huono tuuri. Pettymykset vaan kuuluvat tähän ammattiin eikä kukaan pääse helpolla.

Itse huomaan innostuvani aina kun löydän uuden koe-esiintymistilaisuuden. Näen jokaisen projektin uutena mahdollisuutena. Mielestäni kannattaa pyrkiä niin moneen koe-esiintymiseen kuin on realistisesti mahdollista, koska ikinä ei tiedä mistä mahdollinen ovi työhön aukeaa. Jos en ole saanut työtä, annan itselleni muutaman tunnin aikaa velloa pettymyksen tunteessa ja sitten pakotan itseni ylös. Ajattelen, ettei tällä alalla selviä, jos on liian herkkä masentumaan, koska huono olo vaikuttaa lauluääneen ja näkyy ulkoisesti. Siksi yritän pitää yllä mahdollisimman positiivista mieltä. Minulle jokainen koelaulu on arvokas oppitunti, ja samalla pystyn tarkastelemaan sitä kuinka lähellä olen vaadittavaa taitotasoa. Vaikka en saisi töitä, en silti halua ajatella, että olisin epäonnistunut. Yritän ajatella, ettei se vaan ollut sillä kertaa minun juttuni ja minun on tarkoitus olla jossain muualla.

En ole koskaan löytänyt työtä juuri sieltä mistä olen alun perin etsinyt. Olen huomannut, että asioilla on tapana järjestyä jos itse on aktiivinen. Asiat harvoin menevät niin kuin oli alun perin suunnitellut, mutta lopulta jälkeinpäin huomaa,

että asiat ovat menneet itselle hyvällä tavalla. En saanut töitä teatterista asuinpaikkakunnaltani Turusta vaan Porista, jonne Turusta matkustaa bussilla hie-
man yli kaksi tuntia. Olin tästä aluksi huolissani, koska mietin miten pärjäisin,
kun matkustamiseen menee niin paljon aikaa ja työn lisäksi on vielä koulu. Jäl-
keenpäin ajateltuna kaikki meni yllättävän helposti ja mutkattomasti, vaikka välil-
lä olinkin väsynyt. Sain kahden vuoden ajan arvokasta työkokemusta isosta
ammattiteatterin musikaaliproduktiosta ja toisaalta totuin myös matkustamiseen.
Se on mielestäni myös hyvä asia, koska freelance esiintyjä harvemmin työsken-
telee aina samalla paikkakunnalla. Opin paljon teatterin käytäntöjä, ja kun seu-
raavan kerran töitä teatterista ilmaantuu, olen varmempi omasta tekemisestäni.
Tietysti viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä, sain myös paljon uusia ystäviä, jot-
ka ovat samalla alalla kuin itsekkin olen. Se on mielestäni ihanaa, koska heidän
kanssaan voin puhua itselleni rakkaasta alasta ja jakaa sekä hyviä että huonoja
kokemuksia.

LÄHTEET

Alper, Steven M. 1995. Next! Auditioning for the Musical Theatre. Portsmouth. Heinemann

Askland, Conrad. Audition and Callback Process for Theater Actors. Tulostettu 11.1.2014. <http://www.conradaskland.com/blog/2006/12/audition-and-callback-process-for-theater-actors/>

Askolin, Erica. Att bemästra en audition – viljan att bli musikalartist. Opinnäytetyö. 2013. Yrkeshögskolan Novia

Eichorn-Young, Susan. What to wear for that Musical Theatre Audition. Tulostettu 23.1.2015. <http://susan-oncemorewithfeeling.blogspot.fi>

Jones, David L. Renee Fleming. Tulostettu 18.1.2015. http://www.voiceteacher.com/renee_fleming

Mahoney, Molly. A singer's most important audition tool. Tulostettu 6.1.2015. <http://www.thepreparedperformer.com>

Richardson, Neil. A Guide to Choosing Audition Songs. Tulostettu 11.11.2014. http://excavatingthesong.org/For_Education_Purposes_Only/Audition_Guides_files/A%20Guide%20to%20Choosing%20Audition%20Songs.pdf

Seleshanko, Kristina. Audition Tips for Singers. Tulostettu 20.1.2015. <http://voicestudio.kristinaseleshanko.com/>

Silver, Fred. 1985. Auditioning for the Musical Theatre. New York. Newmarket Press

Tommila, Kielo. Haastattelu 19.3.2014. Pori

Varnas, Lilia. Haastattelu 20.5.2014. Helsinki

www.en.wikipedia.org/wiki/Musical_Theatre

www.fi.wikipedia.org/wiki/Stemma

